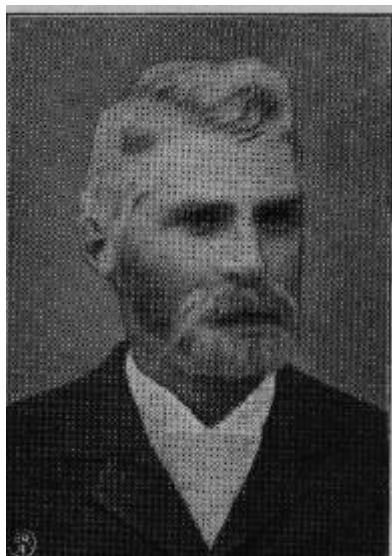

Hans Ditlev Bendixsen.

Af M. ÅBERG.

På Thisted søndre Kirkegård findes et meget stort Gravmæle af slebet Granit, et af de største og smukkeste i sin Art i de nordiske Lande. Dette kostbare Mindesmærke er af den efterlevende Hustru rejst over forhenv. Skibsbygger Hans Ditlev Bendixsen, som i mange År drev en stor Virksomhed ved Humboldt Bugten, ikke langt fra Byen Eureka i det nordlige Californien.

H. D. Bendixsen var født i Thisted den 14. Oktober 1842. Forældrene var Konsul F. C. Bendixsen og Mariane Bendixsen, f. v. Mehren. Efter sin Konfirmation kom han til Ålborg i Skibsbyggerlære og var her i 2 År. Derefter arbejdede han et Par År hos en Skibsbygger Jørgensen i København og tog derpå til Søs som Tømmermand. I 1863 tog han Hyre til Californien, men først i 1865 ankom han til dette sit Bestemmelsessted. Han fik Arbejde i Turners Skibsgård ved San Francisco Bugten og forblev her til 1868, da han fik Ansættelse ved et Skibsbyggeri oppe ved Humboldtbugten, beliggende ca. 225 eng. Mile nord for St. Francisco. To År efter etablerede Bendixsen sig som Skibsbygger Turners Eftfl. og i 1872 flyttede han sin Forretning til Fairhaven, hvor den kom til at ligge på en Halvø, kun ½ eng. Mil fra Stillehavet.

Bendixsen, der ikke var i Besiddelse af synderlig Kapital, havde meget at kæmpe med. To Gange måtte han på Grund af indtrufne Uheld standse sine Betalinger, og da han efter den sidste Betalingsstandsning atter kom lidt på Fode, brændte hans store Savmølle midt i den travleste Tid. Så vidt vides var den ikke forsikret. Han var næppe kommet over alt dette, hvis der ikke havde været rige Folk i Eureka, der havde interesseret sig

for hans Virksomhed og sørget for, at den blev holdt i Gang. Man havde set, at H. D. Bendixsen var en Mand, der kunde bygges på, og derfor var der begge Gange, da Vanskelighederne tårnede sig op omkring ham, Rigmænd, som trådte til, købte hans Skibsbyggeri og lod ham købe det tilbage igen, når han kunde skaffe de fornødne Penge.

En væsentlig Grund til, at Pengene ved de nævnte Lejligheder slap op for B., var den, at han tildels måtte bygge sine Skibe for egen Regning og stadig selv måtte tage Part i dem ved Salget. Da han som Regel byggede 3-4 Skibe årlig, forstår man, at det var store Kapitaler, han på den Måde fik bundne. Det var for det meste 3- og 4-mastede Skonnerter, bestemte til Stillehavsfarten, han byggede, de fleste af dem var på under 500 Tons, men han byggede også Fartøjer på op til 1000 Tons og derover, og der skulde altså mange Penge til en sådan Virksomhed. Hyppigt sysselsatte han fra 100 op til 150 Mand på sit Værft. Til Førere af de Skibe, Bendixsen havde Part i, antog han fortrinsvis danske Sømænd. B. var altid første Mand ved Arbejdet på sit Værft, den ledende Ånd i et og alt. De Folk, der har fulgt ham i hans Virksomhed derovre i det fjerne Vesten, omtaler med den største Respekt hans enorme, aldrig svigtende Arbejdsevne, hans overordentlige Energi og Viljekraft og hans sjældne Hukommelse. Ikke nok med, at han selv lavede alle Tegninger og foretog alle Beregninger; ledede han selv Arbejdet fra først til sidst, og han vidste på en Prik, hvor ethvert Stykke Materiale fandtes, lige fra det mindste Søm til de store Tømmerblokke, han hentede hjem ude fra Californiens Kæmpeskove.

B. var i Amerika mange År, før han søgte Forbindelse med sin hjemmевærende Slægt. Skønt udgået af en velstillet Familie i det gamle Land, har han, så vidt man kan se, aldrig søgt Støtte hos denne, men har været en self-made-man ud til Fingerspidserne. Hvis hans Arbejde for at kæmpe sig frem var mislykkedes, havde man vel aldrig hørt fra ham. Og man kan sige sig selv, at uden den vældige, sammenbidte, aldrig svigtende Energi, hvoraf denne Mand var i Besiddelse, parret med stor Jævnhed i Tankegang og Livsførsel, var det aldrig lykkedes ham at overvinde de store Vanskeligheder, som i Årenes Løb tårnede sig op omkring ham.

Det første Brev til Hjemmet afsendte B. i November 1880 til sin Broder, daværende Proprietær A. Bendixsen, Skibstedgård. Han fortæller her, at det er mange År siden, han har skrevet til nogen af sine Slægtninge, og at det falder ham vanskeligt at benytte Modersmålet, som han aldrig skriver og kun sjældent taler. Og så fortæller han kort og knapt om sin Virksomhed derude på Stillehavskysten. I de første 3 År, han var etableret, byggede han ikke mindre end 29 Skonnerter foruden Pramme og Reparationer. Tiderne

var den Gang gode, Daglønnen var høj og der var vældigt Liv i Forretningen. Alle troede, at dette skulde vedvare, men pludselig sank man fra Højkonjunkturen ned i Bølgedalen. Som B. skriver i Brevet: "Bunden faldt ud af det hele".

Han havde også haft andre Genvordigheder. Den 14. August 1874 indgik han Ægteskab med en sønderjydsk Pige, hvilket Ægteskab dog kun blev af kort Varighed. Den 20. Januar 1880 Indgik han påny Ægteskab, denne Gang med en Pige fra Emmerich am Rhein, Emma Taegen, og B. skriver i Brevet til Broderen, at han nu føler sig tilfreds og lykkelig. Han tilføjer, at det er hans Hustru, der har fået ham til at skrive. Deres Ægteskab forblev barnløst.

I Året 1893 besøgte B., der ledsagedes af sin Hustru, efter 30 Års Fraværelse atter sit Fødeland. De fik den bedste og hjerteligste Modtagelse hos hans Slægt, særlig hos Brødrene, Propr. A. Bendixsen, Skibstedgård, samt Tobaksfabrikant Chr. Bendixsen og Konsul C. Bendixsen, Thisted, der alle tilligemed deres Hustruer og Børn følte sig i høj Grad lykkelige ved at gense den længe savnede Broder, der var rejst hjemme fra som en forvoven og livsglad Ungersvend og nu var forvandlet til en gråhåret, alvorlig Mand af den amerikanske Gentlemanstype. Ordknep og sindig var han i hele sit Væsen, og man fik Indtryk af, at han var en Mand, hvis Sind ikke let lod sig bringe ud af Ligevægt. Forfatteren af nærværende mindes, at der ved en Fest, Tobaksfabrikant Chr. Bendixsen havde foranstaltet i Anledning af Broderens Hjemkomst, blev sunget en Sang, som denne sidste endnu mindedes fra sin Barndom, og man hørte ham da stemme i med. Hans Hustru, der ikke talte Dansk, men kun Tysk og Engelsk, blev i den Anledning meget forbavset. Det er første Gang, sagde hun, jeg har hørt min Mand synge. Man forstår heraf, hvad det koster et Menneske at blive revet ud af den åndelige Jordbund, hvori det er opvokset, for derefter at henleve hele sit Liv blandt fremmede, hvor alle de fineste Spirer i Sjælelivet kvæles af Mangel på Næring. Selv skriver B. i et Brev, som han efter Besøget i Danmark skrev under en Visit hos sin Hustrus Søster i Holland: "Jeg er meget glad, jeg kom hjem. Det har været som en Oase i Ørkenen på min Vandring gennem Livet."

I Efteråret 1893 var B. atter ved Humboldtbugten, hvor han fortsatte sin Virksomhed. Det gik jo altid i Spring, nogle År var gode med mange Nybygninger, andre sløje og uden synderlig Virksomhed. I 1898 var B. kommen så vidt, at han kunde lade sit 100. Skib løbe af Stabelen. Det var, som det fremgår af en Beskrivelse i et Eurekablad, en stor Firemaster, som blev opkaldt efter Bygmesteren H. D. Bendixsen. Hans Hustru besørgede Dåben, idet hun knuste en Flaske Vin over Skibets Boug. Dette Skib var den største Skonnert, B. indtil da havde

bygget. Den var 173,5 Fod lang, 37,4 Fod bred, 13,5 Fod dyb og målte 641,76 Tons. Han byggede endnu 13 Skibe, deraf enkelte Dampere, og sluttede derpå sin Virksomhed, idet han solgte Skibsbyggeriet til et Aktieselskab.

Bevæggrunden hertil var, som det fremgår af Brevene til Hjemmet, utvivlsomt den, at han længtes efter Danmark og ønskede at komme hjem. Hyppig klager han tillige over, at han føler sig træt og overanstrengt, men den første og vigtigste Bevæggrund er som sagt den, at han efter en Gang at have været hjemme ikke mere kan slippe Fødelandet og Slægten derhjemme ud af Tankerne. Da han fik afhændet sin Virksomhed, var han en efter danske Forhold rig Mand, men ellers havde han og hans Hustru levet som ganske jævne Folk, og B. skriver selv, at de omgikkes kun jævne Mennesker; hans Hustru udførte endnu i 1894 selv alt sit Arbejde, de holdt ikke en Gang Pige. B.s Formue ansloges efter Salget til ca. 1 Miljon Kroner.

Imidlertid var han ikke endnu i Stand til at rejse hjem, thi han havde en Proces om en Sum på 20,000 Dollars, som han havde tilgode i en Damper, han havde bygget, og denne Sag skulde han først have bragt til en heldig Afslutning, hvilket også lykkedes ham. Han vilde derefter tilligemed sin Hustru rejse hjem, men om de vilde blive hjemme for bestandig, var endnu usikkert. De skulde først prøve, om de kunde tåle Vinterkulden i Danmark. I Californien var de jo vænnet til det milde Klima med Sommer hele Året om.

Men netop som Tiden til Hjemrejsen var kommen, indtraf der et Tilfælde, som bragte alle de tidligere Planer til at strande. En Søn af en af Bendixsens Ungdomsvener, en Kaptajn Hansen, var død i Eureka, og Bendixsen rejste fra St. Francisco, hvor han da var bosat, op til Eureka for at overvære Begravelsen. Her blev han syg, som det angives af Gulsot i Forbindelse med en Hjertefejl, og i Løbet af ti Dage døde han den 12. Februar 1902. Hans Hustru var hurtigst muligt rejst op til Eureka og havde plejet ham til det sidste. Hvor stærkt B.s Hjerter hængte ved Fødelandet, ser man deraf, at han endnu på sit Dødsleje stadig talte om Danmark, det Land, hvortil hans Hu stod, men som han aldrig mere skulde gense.

Men kunde han ikke nå hjem i levende Live, skulde i det mindste hans jordiske Levninger hvile i Fædrelandets Jord. Hans Lig blev derfor balsameret for derpå, efter hans derom udtalte ønske, af hans Hustru at blive ført tilbage til Danmark.

I den dansk-amerikanske Presse fik B. ved sin Død det mest rosende Eftermæle. Således skrev St. Franciskobladet "*Bien*" i en Nekrolog:

"Bendixsen var en anset Mand i Humboldt County, og hans Ry nåede langt udenfor dettes Grænser. I 35 År levede og virkede han i denne afsides Plads og var kendt, æret og agtet af alle, han kom i selv den fjerneste Forbindelse med . . ."

"Elskværdigere Mand at omgås i det daglige Liv skulde man lede længe efter . . . Han var en Mand, hvis Ord man kunde stole på, og han kendte ikke til Standsforskelle, men var ligefrem og elskværdig mod alle."

Bladet bringer derhos i Spidsen af det pågældende Numer Bendixsens Billede, ledsaget af følgende Digt:

Der lyser Solblink over Humboldt Bugt,
de kaster lyse Striber over Vandet,
de kruser sig så lyst og let og smukt
i tavse, lysblå Bølgers sagte Flugt,
der ruller sig evindeligt mod Landet
og kysser med en sagte Skvulpen Sandet.

Derinde ligger Værfet tavst og dødt;
af øksens Hug man hører ikke Klang.
Hvor øjet før har store Skuder mødt,
hvor høje Master knejste stolt og støt,
er stille nu; hver Arbejds-Id er fangen.
Der vajer Flag - men ak! kun halvt på Stangen.

Thi *han* er død, den viljestærke Mand,
som samled' om sig *her* en Arbejdsskare,
som skabte Virken på det øde Sand,
som sendte ud i Bugtens klare Vand
de stolte Skibe, som vor Kyst befare,
og som i Tiden vil hans Navn bevare.

Her virked' han, foruden Brask og Bram,
roligt og sejgt - han vidste, hvad han vilde.
Om Skæbnen var ham nådig eller gram,
man mærkede ej synderlig på ham;
han passede sin Dont kun ganske stille
fra tidlig Morgen og til Aften silde.

Trods Tidens Modgang og trods Ungdoms Savn
han mægtet har et Livsværk stort at yde;
han virket har, fler end sig selv til Gavn,
blandt Venner - Penge - og et anset Navn.
Og *nu*, da ret han Livet skulde nyde,
nu var det, han Farvel det måtte byde.

* * *

Der lyser Solblink over Humboldt Bugt,
hvis Bølger sagte ind mod Kysten rinder;
de kruser sig så lyst og let og smukt
og tager mine Tanker med på Flugt,
- de Tanker, som for Rytmer Ord ej finder,
men forme sig til tusind smukke Minder.
Gustav Nielsen.

Eureka-Bladet "The Daily Standard" skrev:

"I Provinsen Humboldts og den amerikanske Vestkysts kommercielle Historie er der vistnok intet mere velkendt Navn end H. D. Bendixsens, som var den længstlevende af de Skibsbyggere, der banede Vej i Humboldt Bugt. Hans Skibe var kendte i så at sige hver eneste Havn på Amerikas Vestkyst lige fra Kap Horn til Landpynten ved Barrow, på alle Øerne i Stillehavet, som har Forbindelser pr. Skib, i australske og japanesiske Havne samt på Asiens Kyst lige fra Kanton til Sibiriens råkølede Strande. Så snart man på et af disse Steder hørte, at et Skib var bygget af Bendixsen, blev dette opfattet som en Garanti for Styrke, Sedygtighed og Skønhed."

Først Torsdag den 8. Maj 1902 ankom B.s jordiske Levninger til Thisted, nedlagt i en prægtig med fem store Sølvplader dækket og med Sølvhåndtag forsynet Kobberkiste.

Lørdag den 17. Maj fandt Bisættelsen Sted fra Thisted Kirke, hvor et talrigt Følge var samlet. Talen holdtes af Sognepræsten, *Jac. Hansen*, der i en udmærket Tale mindedes den afdødes mærkelige Livsførelse, idet han derhos særlig dvælede ved den store Kærlighed, han trods de

mange Års Ophold i Amerika havde vedblevet at bevare til Danmark.

De mandlige Medlemmer af den afdødes Slægt bar sluttelig Kisten ud af Kirken, hvorefter den ledsaget af det store Følge kørtes til Begravelsespladsen på søndre Kirkegård. Her havde Enken på en Skråning ned imod Syd erhvervet et Grundstykke på 24 x 36 Fod, hvor der var opført en Gravhvælving, som var bestemt til at optage ikke alene B., men tillige hans efterlevende Hustru. Oven på Gravhvælvingen opførtes derefter det store Monument med tilhørende prægtige Indfatning, som siden har hørt til Thisted Bys største Seværdigheder. Enken har senere skænket et Legat på 14,000 Kroner til Thisted Kommune, mod at Byrådet fører Tilsyn med Mindesmærket, sørger for friske Blomster på dette samt for Vedligeholdelsen.

Den afdødes Hu havde alle Dage stået til Søen, han havde selv pløjet Havet i sine unge Dage, og han havde fra sit Skibsværft udsendt en Mængde Skibe, alle bestemte til at pløje det største af alle Verdenshave. Det var da fuldstændig symbolsk, at hans jordiske Levninger fandt deres sidste Hvilested her ved den blanke Fjord, hvortil så mange af hans Ungdoms glade Minder, dem han havde levet og tæret på gennem et hårdt og strengt Manddomsliv, knyttede sig. Det havde vist sig, at der bag det kolde Ydre bankede et varmt og deltagende Hjerte, som lige til det sidste havde følt dybt og kærligt for det Folk, det Land og den Slægt, han tilhørte. Derfor vil også hans Landsmænd vide at sætte Pris på Mindet om denne Mand, der i skarp Modsætning til det store, pragtfulde Gravmæle, der er rejst over ham, selv var så fordringsløs og beskeden i sine Fordringer til Livet og som i de Breve, han sendte til Hjemlandet, stadig prædikede Nøjsomhed, en Lære, han også har vidst at gennemføre i sit eget Liv.

Når man nu ser på det Resultat, B. opnåede gennem sit Arbejde, vil dette forekomme stort, men sammenholder man det med de Savn, han har lidt gennem sin "Ørkenvandring" i det fremmede, vil man forstå, at de mange Dollars var dyrekøbte nok. Tillige må man huske på, at for en Mand med så ypperlige Evner og en så vældig Arbejdskraft og Energi havde der også været god Brug her hjemme. Når han opnåede det Udbytte af sit Arbejde, som han fik, skyldes dette sikkert væsentlig den Omstændighed, at han efter at have været hjemme i 1893 stadig higede efter at komme hjem påny, helst for at blive hjemme for bestandig. Netop fordi dette var blevet hans Mål, spejdede han stadig efter, når der kunde frembyde sig en god Lejlighed til at sælge Værfet, og da der så i 1901 kom en Højkonjunktur, greb han Lejligheden og fik det hele overdraget til et Aktieselskab. Havde han ikke levet i ønsket om at gense Danmark, vilde dette Salg, som med et Slag skabte hans Formue, næppe have fundet Sted, og var han så en skøn Dag gået bort midt i sin Virksomhed, vilde det Overskud, Enken havde fået ved en Afvikling ved fremmed Assistance, næppe være bleven særlig stort. B.s Liv giver i det hele et fornyet Vidnesbyrd om, at der udkræves

betydelige Egenskaber samt ikke så lidt Held til for at kæmpe sig frem til en betydelig Stilling i det fremmede. Fremgangen kommer ingenlunde af sig selv.

Vi skal endnu tilføje, at Skibsbygger B.s Enke, Fru Emma B., ved Testamente har skænket en

Kapital af 25,000 Dollars til forskellige Formål, hovedsagelig af velgørende Karakter, i B.s Fødeby Thisted, hvor hans og hans Hustrus Minde sikkert gennem lange Tider vil blive bevaret i taknemlig Erindring. Den pågældende Kapital vil dog selvfølgelig først komme til Udbetaling efter Fru B.s Død.